

Thermometer

EEN ZELFBEWUSTE SCHOOL

VOORJAAR 2022 NR2

100 jaar Zelfbewust

In 2023 bestaat onze schoolvereniging voor Neutraal Bijzonder Onderwijs 100 jaar. Al honderd jaar werken we vanuit een pedagogisch perspectief. De schoolvereniging is opgericht vanuit onvrede over de kwaliteit van het toenmalige onderwijs in Gouda.

Al 100 jaar zelfstandig, eigen koers varend en de eigen broek ophoudend. Opgericht door ondernemers uit de binnenstad, vanuit een visie op onderwijs die zich in de jaren 20 van de vorige eeuw steeds meer vorm en inhoud ging krijgen. De reformpedagogiek met allerlei verschillende onderwijsvernieuwers kreeg voeten aan de grond binnen het westerse onderwijsdenken. Maria Montessori, Helen Parkhurst, Peter Petersen, Rudolph Steiner en in Nederland bijvoorbeeld Jan Ligthart, Kees Boeke en Rommert Casimir.

In onze oprichtingsverklaring staat het als volgt omschreven: 'een school waar m'n kind geen nummer, maar een mensch in wording is, die recht heeft op 'n behandeling overeenkomstig met zijn aard en karakter'. Maar ook; 'een school waar onderwijzers werken die in hun arbeid hun levenstaak gezocht en gevonden hebben, mensen met liefde voor hun vak, in wie ik als ouder vertrouwen kan stellen en die met mij willen samenwerken om de opvoeding te doen slagen'. Hoe actueel is dat nu nog!

In 1957, het sterfjaar van Rommert Casimir, is de school naar hem vernoemd. Casimir had vooruitstrevende ideeën over onderwijs, was groot voorstander van contact tussen school en gezin en een vriendschappelijke verhouding van leraren en leerlingen (klassenavonden, schoolreizen, schoolkampen). Dat was in die tijd nog zeker geen gemeengoed!

Vanaf 2007 werken we expliciet aan zelfbewustzijn en aan continue kwaliteitsontwikkeling. Elke dag lerend werken en werkend leren. We hebben elementen van Continuous Improvement vertaald naar onze schoolsituatie.

In 2012 hebben we voor het eerst meegedaan aan het traject excellente scholen. We zijn het pas in 2014 geworden. In 2022 gaan we op voor de vierde keer. Mooi om met elkaar te streven naar het beste.

In 2007 hebben we de ambitie neergelegd om 'de beste school van Nederland' te worden. Wat dat dan is, hebben we later invulling gegeven. Wij willen graag de beste school zijn, zoals wij dat ons voorstellen. Waarom? Omdat we het beste willen voor onze leerlingen. En dat is in 100 jaar alleen maar gegroeid.

BIJNA 100
JAAR
PEDAGOGISCH
PERSPECTIEF

1923

De schoolvereniging voor neutraal bijzonder onderwijs wordt opgericht

1957

De school wordt vernoemd naar professor Rommert Casimir, een onderwijsvernieuwer

2000

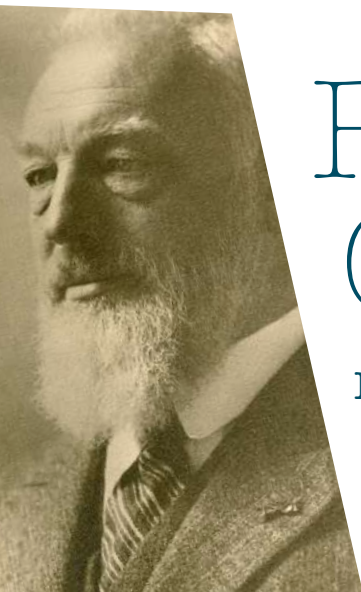
De Casimirschool wordt een daltonschool en gaat werken aan zelfstandigheid, vrijheid en samenwerking

2007

Het profiel zelfbewuste leerling wordt ontwikkeld en leidt naar het concept zelfbewustzijn

2014

De school ontvangt het predicaat excellente school en is drie maal op rij excellent beoordeeld door de inspectie

Rommert Casimir

Een Nederlandse onderwijsvernieuwer uit de tijd van de Reformpedagogiek. De ontwikkeling van 'traditioneel vernieuwingsonderwijs'. Vriend van Jan Ligthart en uitgaande van het pedagogisch perspectief voor onderwijs.

Zelf aan 't stuur

ROMMERT CASIMIR

De school is in 1957 vernoemd naar Professor Rommert Casimir (1877-1957), die zich o.a. inzette voor het bijzonder neutraal onderwijs in Nederland.

Rommert Casimir was een idealistisch onderwijzer, die later hoogleraar opvoedkunde werd. Casimir was goed bevriend met de bekende pedagoog Jan Ligthart. Rommert Casimir had vooruitstrevende ideeën over onderwijs. Hij was voorstander van contact tussen school en gezin (ouderavonden, pedagogische voordrachten voor ouders en leraren) en een vriendschappelijke verhouding van leraren en leerlingen (klassenavonden, schoolreizen, schoolkampen), zaken die in zijn tijd zeker niet vanzelfsprekend waren.

Opvoeden heeft volgens Casimir vier aspecten. In de eerste plaats dient men het kind gelegenheid te geven om uit te groeien. Er moet vrijheid zijn als grondslag voor de juiste ontplooiing van de gegeven mogelijkheden. Het kind zal deze echter slechts kunnen

verwerkelijken, als het materiaal heeft om er mee te werken. Verschaffing van doelmatig ontwikkelingsmateriaal is dus het tweede aspect. De activiteit of het intellectueel vermogen van het kind kan echter te gering zijn om het te gebruiken. Het moet geprikkeld worden om dit wel te doen, om het nieuwe er uit op te zoeken, om nieuwe combinaties op te bouwen. Dit is het principe van de activering.

Tenslotte staat de mens nooit alleen; hij moet in een gemeenschap kunnen leven en kan daarom niet alles doen wat hij wil. Bepaalde neigingen behoren bedwongen te worden; het kind dient men bepaalde taken op te leggen. Het is het principe van de belemmering en van de oplegging. (Casimir, Langs de lijnen van het leven, 1933) Dit zijn waarden die je nog steeds op onze school kunt zien.

—☆— Oprichting
School
vereniging

OPRICHTING

Met de nieuwe LO-wet uit 1920 werd het financieel eenvoudiger om een school op te richten. In februari 1923 is er een commissie gevormd die zich ten doel stelde een school te stichten, uitgaande van de ouders.

Een neutrale school, toegankelijk voor jongens en meisjes:

de Schoolvereniging voor Bijzonder Neutraal Onderwijs voor Gouda en Omstreken.

Initiatiefnemers in Gouda waren G.W. Aberson, J. Slop, mw. Riesz-Noothoven van Goor, mw. Hupkes-Gelderblom en J.G. Hupkes Czn.

Reden om tot oprichting over te gaan was dat men beducht was voor niveauverlaging van het onderwijs, o.a. omdat door bezuinigingen van de gemeente het aantal zogenaamde opleidingsscholen zou verminderen en bij de resterende opleidingsscholen het 7e jaar werd opgeheven.

Dalton

Sinds 2000 is onze school een daltonschool. Het concept past goed bij onze school en past bij de uitgangspunten waartoe deze school in 1923 is opgericht. Vanuit de reformpedagogiek en het gedachtegoed van Rommert Casimir is het een logische stap geweest om het onderwijs verder vorm en inhoud te geven volgens het daltonconcept.

VIJF KERNWAARDEN

- ☆ vrijheid en verantwoordelijkheid
- ☆ zelfstandigheid
- ☆ samenwerken
- ☆ effectiviteit
- ☆ reflectie

'Dalton is no method, no system, it's an influence!'

De kernwaarden van het daltononderwijs zijn dagelijks zichtbaar en verbonden met al onze activiteiten. Omgaan met **vrijheid** vraagt veel **verantwoordelijkheid**. We stimuleren keuzevrijheid, ruimte om te leren en ontdekken en stimuleren eigen initiatief.

Het ontwikkelen van **zelfstandigheid** is een belangrijke executieve functie om te slagen in het leven en op te groeien naar volwassenheid.

Samen werken en **samen leven** van hand in hand. leren van en met elkaar, daar besteden we veel tijd en energie aan. Natuurlijk willen we dat het leren gericht is en **effect** heeft. Daartoe werken we met doelen en taken.

Natuurlijk willen we ook weten hoe de groei en ontwikkeling van de kinderen gaat. **Reflecteren** op eigen leren is van belang. Dat doen we aan de hand van het portfolio.

Alle kernwaarden lopen in een schooldag door elkaar heen en vormen een samenhangend geheel. Het doel is kinderen zich te laten opgroeien als mensen zonder vrees, als kinderen met lef!

Wij hebben bovenop de kernwaarden zelfbewustzijn ontwikkeld. Wij zien dat als het hogere doel waar wij naar streven. De kernwaarden leiden naar **zelfinzicht**, **zelfsturing** en **zelfregulatie**. Met als doel, het ontwikkelen van **zelfbewustzijn**, ons alomvattend concept.

Zelfbewustzijn

De Casimirschool is een zelfbewuste school. Een zelfopgelegd concept. Vanaf 2007 zijn we bezig dit te verkennen en vorm te geven. Met name vanuit de zoektocht waartoe? Van een profiel van de zelfbewuste leerling hebben wij zelfbewustzijn als allesomvattend concept vormgegeven. Wij zien zelfbewustzijn als hoger doel van het daltononderwijs.

Daltononderwijs kenmerkt zich aan de hand van de vijf kernwaarden. Van drie pijlers is het in de afgelopen jaren doorontwikkeld naar vijf kernwaarden. Vrijheid, zelfstandigheid, samenwerken, effectiviteit en reflectie. Maar waartoe leiden deze kernwaarden? Waarom is het nu zo belangrijk? Het gaat hierbij impliciet over de ontwikkeling van identiteit.

Helen Parkhurst beschrijft het als 'Fearless human being' oftewel, mensen zonder vrees. Dit is positief vertaald naar leerlingen met lef. Maar waarom is dat nu zo belangrijk, vroeger, nu en in de toekomst?. Wat is nu precies lef? Wanneer kun je dat nu tonen dan, wat is er nog om lef vorm te geven, te ontwikkelen? Het lijkt een containerbegrip met de nodige wenselijkheid en ruimte voor interpretatie. Lef lijkt op ruimte nemen, moed en durf. Grenzen verkennen en oprekken, ter ontwikkeling van je identiteit.

De vijf kernwaarden leiden naar de ontwikkeling van identiteit, het leren worden wie je bent. De grootste opdracht en zoektocht voor ons allen tijdens onze ontwikkeling naar volwassenheid.

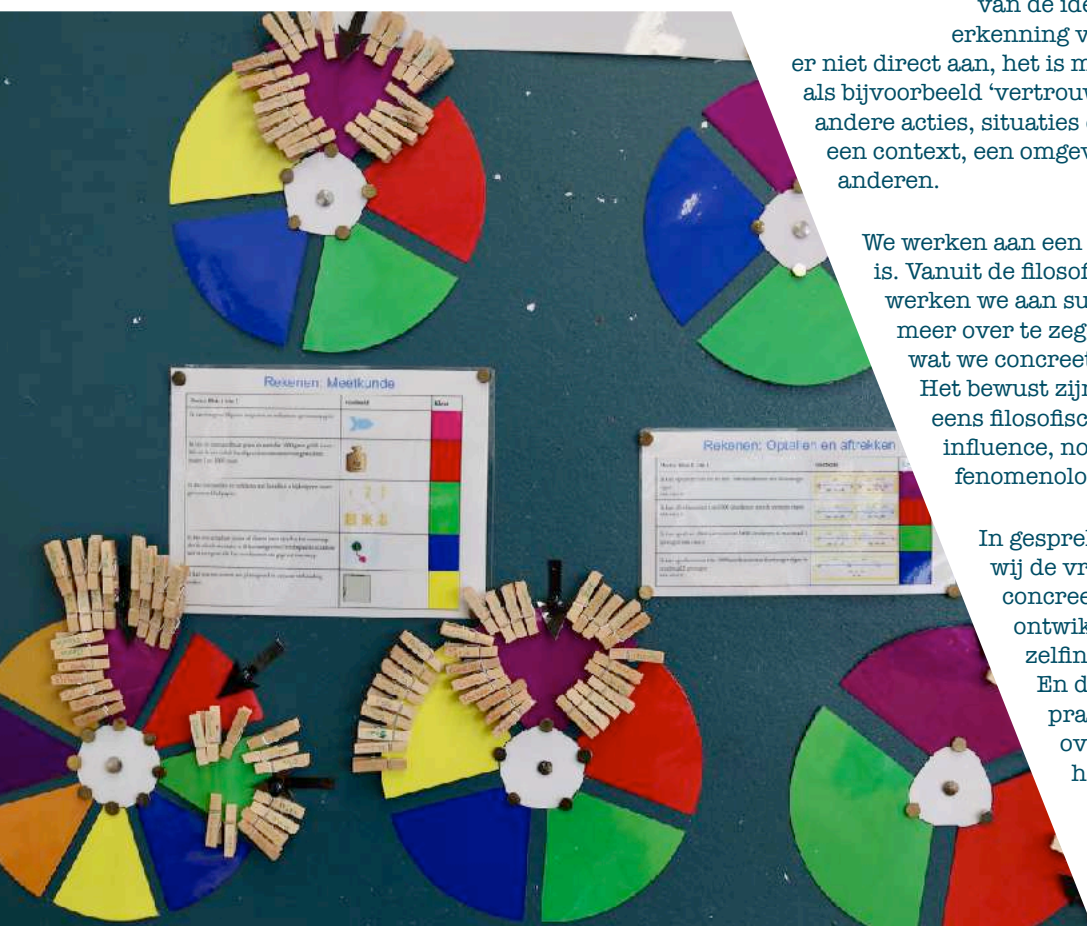
WE WETEN WIE WE ZIJN, WAT WE WILLEN EN WAT WE NODIG HEBBEN

Wij zijn als zelfbewuste school bezig met de zoektocht naar onze identiteit op alle niveaus. En die zoektocht houdt niet op, de ontwikkeling in rollen, wie ben ik als leerkracht? Wat zijn wij voor team? Wat voor school willen wij zijn? De ontwikkeling van persoonlijke indentiteit, professionele identiteit en gezamenlijke identiteit.

De wording van zelfbewustzijn is een intersubjectief proces, waarin de vorming van de identiteit samenvalt met de erkenning van de ander. (Kant, zd.) Je werkt er niet direct aan, het is meer een resultaat dan een actie. Net als bijvoorbeeld 'vertrouwen'. Dat ontstaat vooral door andere acties, situaties en interactie. En je werkt er aan in een context, een omgeving waarin je je verhoudt tot anderen.

We werken aan een hoog doel dat lastig te beschrijven is. Vanuit de filosofie, psychologie en fenomenologie werken we aan subjectivering. Hier valt nog veel meer over te zeggen vanuit de wetenschap, maar wat we concreet doen is werken aan een houding. Het bewust zijn van ons bewustzijn, om het maar eens filosofisch te benaderen. Dalton is 'an influence, not a method' is een fenomenologische benadering.

In gesprek met professor Jelle Jolles hebben wij de vraag gesteld, 'hoe ontwikkel je nu concreet zelfbewustzijn'? Zelfbewustzijn ontwikkelt zich door drie elementen: zelfinzicht, zelfregulatie en zelfsturing. En daar zijn we dus mee bezig, vanuit pragmatisme, waarbij we onze overtuigingen verhelderen in handelen.

Excellente school

Vanaf 2012 doen we mee met het traject excellente scholen. De eerste twee keer zijn we het niet geworden, maar onze volharding heeft ertoe geleid dat we inmiddels voor de derde keer op rij excellent zijn en in 2022 opgaan voor de vierde keer op rij. waarom vinden we dat nou zo belangrijk? We zijn continu bezig om ons onderwijs te ontwikkelen, verbeteren en te innoveren. Soms voelen we ons als het kleine Gallische dorpje in het grote Romeinse Rijk. Anders, eigenzinnig, eigen koers varen in onderwijsland. Maar altijd vanuit het perspectief van onderwijskwaliteit.

☆ Door het traject excellente scholen wordt ons onderwijs regelmatig door anderen beoordeeld. Dat zorgt voor focus en ontwikkeling.

In 2012 waren we er eigenlijk nog niet echt klaar voor en was het terecht dat we nog niet excellent werden beoordeeld. Het traject was toen nog een jaarlijks iets, en dus gingen we in 2013 opnieuw op. We kregen een prachtig rapport, maar werden het niet, iets wat wij niet begrepen. In 2014 was het wel raak, fijn om een externe erkenning te krijgen dat we iets speciaals doen, dat het predicaat verdient.

In 2018 is ons profiel: 'zelfbewustzijn als centraal concept voor ontwikkeling' door de jury erkend. De jury stelt dat het excellentieprofiel zichtbaar is op het niveau van het kind, de leerkracht en het team. In de school zijn veel criteria voor zelfbewustzijn zichtbaar bij de vele gerichte activiteiten die de leerkrachten in verschillende leerjaren gebruiken om zelfbewustzijn te stimuleren.

ZELFBEWUST ZIJN OP ALLE NIVEAUS

Concept Zelfbewustzijn

Het ontwikkelen van zelfbewustzijn kent de drie onderdelen waaraan we werken op school: zelfinzicht, zelfregulatie en zelfsturing. Met als hoger doel: het ontwikkelen van Ief.

Zelfinzicht

☆ We weten wie we zijn; wat we kunnen; waar we goed in zijn; waar we een hekel aan hebben; hoe we met anderen kunnen samenwerken.

Zelfregulatie

☆ We weten wat we nodig hebben; hoe we voor onszelf kunnen opkomen; wat we willen leren; hoe we leren; of we het goed gedaan hebben; wat we kunnen verbeteren; waar we aan willen werken.

Zelfsturing

☆ we leren eigen keuzes te maken; we gaan uit van wat we kunnen en weten; we bepalen samen met de leerkracht onze eigen doelen; we nemen verantwoordelijkheid voor ons eigen handelen; we leren van en met elkaar.

KOHNSTAMM INSTITUUT
LEERDOEL EN DOELSTELLINGEN
BASTIAAN VAN DER BEEK

ROUTE NAAR EXCELLENTIE

Casimirschool, Gouda

basisschool | 400 leerlingen | Daltononderwijs

Zelfbewuste school
Een zelfbewust team is de voedingsbodem voor de zelfbewuste leerling, die doet wat ze leuk vindt en daarin uitdaging opzoekt.

Voorbereid op reis: kennis & vaardigheden
De school heeft kennis en vaardigheden opgedaan over een kwaliteitsaanpak, pedagogische benadering en klassenomgeving. Er heerst een lerende cultuur op school. De school gaat steeds op zoek naar nieuwe kennis.

Aankomst op bestemming: eigen taken & doelen
Kinderen werken met taken en doelen die ze zelf leren vaststellen en bewaken.

Het Resultaat
Een omgeving voor leerlingen waarin de ontwikkeling naar zelfbewustzijn kan plaatsvinden.

Aankomst op bestemming: gastlessen ouders
Er zijn veel verschillende lessen met specifieke vakkrachten voor drama, dans, techniek, handvaardigheid, muziek en cultuureducatie. Ouders die ergeris in uitblinken geven gastlessen om talentontwikkeling te stimuleren.

Vruchtbare bodem: gedeeld leiderschap
Iedere talent komt tot bloei en wordt ingezet. Er wordt samengewerkt vanuit het 'waarom'; samen beslist over het 'wat' en maximale vrijheid gegeven aan het 'hoe'. Het leiderschapsteam heeft 8 leden. Het delen van verantwoordelijkheden en eigenaarschap wordt gestimuleerd. Het resultaat hiervan is constante evaluatie waarin verbeteringen worden vastgelegd in professioneel handelen.

Een vol hart overstromt
Wat is geleerd op school wordt naar buiten uitgedragen: er is veel contact met andere scholen, de pabo en het lectoraat. Externe samenwerkingen dragen op hun beurt weer bij aan de lerende cultuur van de school.

Kwaliteit is de basis

Kwaliteit is de basis van al ons handelen, onze grootste drijfveer. We willen de beste school zijn die we de kinderen kunnen bieden. We staan voor kwalitatief goed, uitdagend onderwijs. Wij gaan voor brede kwaliteit, waarbij we kinderen naast kennis ook cultuur bijbrengen en kinderen hun talenten leren ontwikkelen. Er is een gedragen kwaliteitscultuur die bepalend is voor onze successen.

Innovatief passend onderwijs

Om kinderen een ononderbroken leerontwikkeling te kunnen bieden zal ook het onderwijs meer passend worden ingericht voor alle leerlingen en zal leren meer gepersonaliseerd worden. Ook is er oog voor de opdracht van het onderwijs om leerlingen voor te bereiden op de complexe toekomst. Als wij onderwijs willen bieden dat gericht is op de toekomst, moeten wij ook de grenzen van onze mogelijkheden goed bewaken. Het door ons opgestelde schoolondersteuningsprofiel is hierbij leidend

Kracht van het individu

Binnen ons onderwijs willen we kinderen en leerkrachten laten ontdekken wie ze zijn, wat ze kunnen en wat ze willen. Talenten ontdekken en ontplooiën en onderwijs bieden. Onze school ondersteunt het zelfbewustzijn van kinderen en biedt onderwijs waarin ruimte is voor verschillen in leren, ontdekken, leerstijlen en interesses. In de komende jaren zullen we in ons onderwijs elementen van zelfsturend leren, ontplooiing en diversiteit een plek gaan geven in ons daltononderwijs. Ook de talenten van leerkrachten en ouders willen we ten goede laten komen aan ons onderwijs. Continue ontwikkeling en professionalisering van leerkrachten vormt een belangrijk onderdeel van continue verbetering.

Verbondenheid

De kracht van samen is een belangrijke waarde in onze schoolvereniging. Samen leren, samen werken en samen leven. Ouders, leerkrachten en leerlingen vormen een gemeenschap. Samen bereiken we meer. De actieve betrokkenheid van onze ouders bij de school is hoog, maar er liggen kansen om de ouderbetrokkenheid naar een hoger niveau te tillen. In samenwerking tussen ouders en school zoeken we via dialoog naar nieuwe inzichten die het beste zijn voor de ontplooiing van het kind. Door actief deze dialoog aan te gaan en inzichten te delen kunnen we de gezamenlijke verantwoordelijkheid invulling geven, ouderbetrokkenheid 3.0. We vormen ook een digitale gemeenschap met elkaar, via verschillende platformen zoals Tabulo en Facebook. Deze platformen versterken onze gemeenschap.

Duurzaamheid

Verantwoordelijk zijn voor jezelf, de ander en je omgeving is belangrijk voor ons. Wij kunnen het niet goed hebben, ten koste van een ander of ten koste van een leefbare omgeving. Duurzaam omgaan met elkaar, materialen, energie en het milieu zijn belangrijk. We willen de wereld niet slechter achterlaten door ons gedrag. Onze gebouwen willen we, binnen onze mogelijkheden veilig en duurzaam gebruiken, dat zien wij als een maatschappelijke opdracht.

Continuous Improvement

Op de Casimirschool werken we elke dag aan kwaliteit. Al vanaf 2007 hebben we elementen van continu verbeteren in onze organisatie gebracht en vertaald naar onze onderwijspraktijk. Het is goed om te zien dat continu verbeteren steeds meer in onderwijsland gezien wordt al een beproefde manier om aan kwaliteit te werken. In het rapport ' Een verstevigd fundament voor iedereen', van Mc Kinsey van april 2020 wordt continu verbeteren ook geduid als een belangrijke manier om stelselmatig aan onderwijskwaliteit te werken. De doelmatigheid hiervan is wetenschappelijk erkend.

Wat betekent dat nu? In de kern is het ervoor zorgen dat de collega's samen werken en samen leren. En dat niet af en toe, op studiedagen, maar stelselmatig, geïntegreerd in de werkweek. Dat vraagt een heldere visie en missie. Zonder dat je weet waar je naar toe wilt, waarom en waartoe je dat doet, zullen ontwikkelingen nooit het gewenste effect hebben. Een heldere doelstelling, kadering in tijd, opdracht én voldoende ruimte om binnen de kaders zelf alle ruimte te nemen zorgen voor gerichte ontwikkeling. En daar horen een aantal belangrijke kenmerken bij., namelijk gedeeld leiderschap, samenwerking en teamwork.

Het gaat er dus vooral om dat je weet wat je wilt bereiken en dat je de organisatie de juiste ruimte en structuur biedt. Hiervoor maken wij gebruik verschillende ondersteunende structuren.

ER IS GEEN ONTSNAPPEN AAN DE GEWENSTE KWALITEIT

Het coherentie raamwerk van Michael Fullan geeft structuur aan de ruimte.

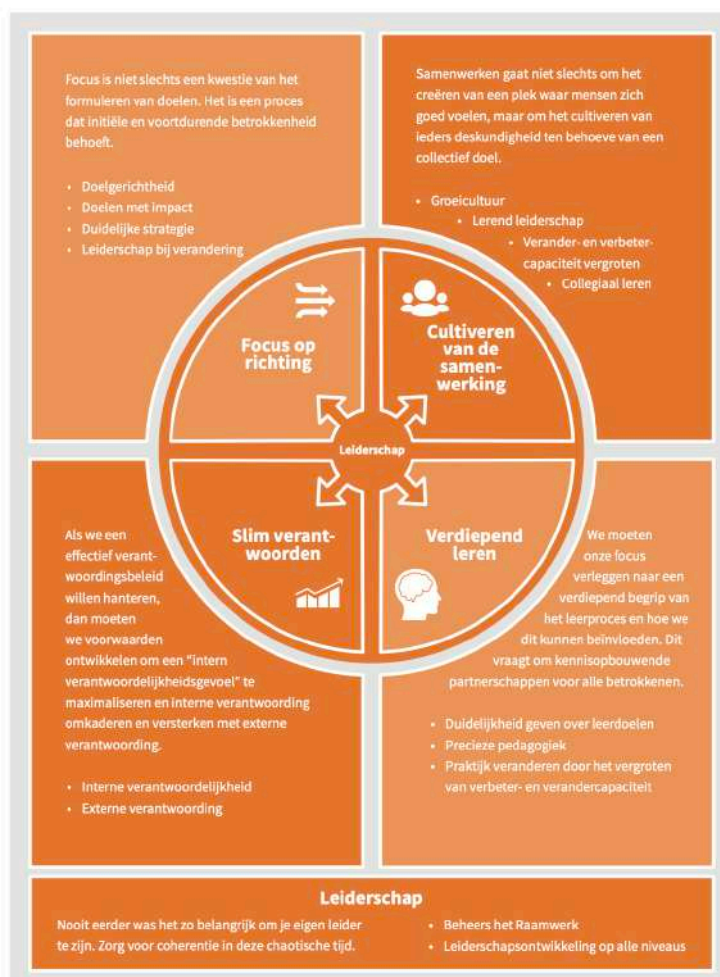
We werken met een helder beschreven en uitgewerkt visie en missie. Hierdoor hebben we **Focus op richting**.

We werken asamen in teams, alles wat we ondernemen en ontwikkelen vindt plaats in **leerteams, ontwikkelteams, activiteitenteams en klassenteams**. Hierdoor **cultiveren we de samenwerking**.

We willen graag beter worden en ontwikkelen onze kennis door opleiding, specialismen, consultatie en co-creatie. **Verdiepend leren** vindt dus plaats op verschillende manieren en op verschillende plaatsen, door verschillende mensen. De leraar studie groep van Thomas More, waarin een flink aantal van onze leerkrachten in participeert is daar een mooi voorbeeld van. Er wordt veel aan professionalisering gedaan en deze kennis wordt ingebracht in de ontwikkeling van het onderwijs op onze school.

Sinds vorig schooljaar werken we met Trello, om **slim te verantwoord**. Trello is projectsoftware dat op een visuele manier is weergegeven om samen te werken binnen een (netwerk) organisatie. Hierdoor kunnen we elkaar op een slimme manier meenemen in de ontwikkeling en verantwoording afleggen.

Het Coherentie-raamwerk

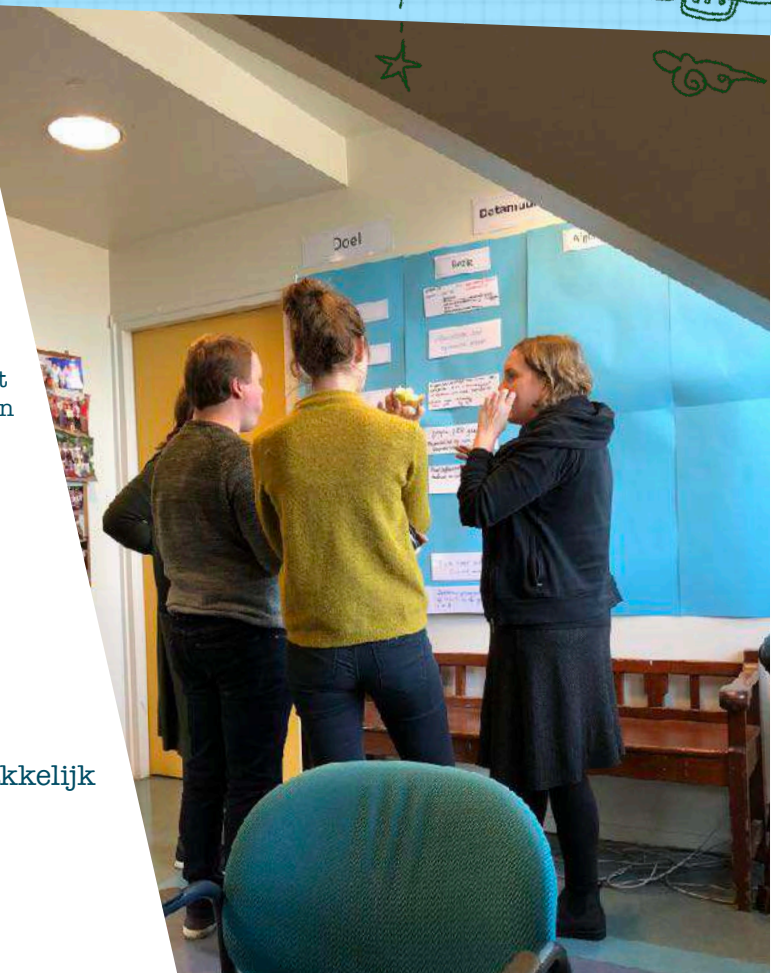

Resultaat

Wat hebben we nu bereikt in de afgelopen jaren? Wat is gelukt in de ontwikkeling van ons onderwijs in deze schoolplanperiode?

Goed om weer eens het net op te halen en zichtbaar te maken wat we gerealiseerd hebben van onze plannen uit het schoolplan 2019-2023.

- ☆ schoolplein Groeneweg/ Herpstraat
- ☆ ingebruikneming locatie Herpstraat
- ☆ nieuwe rekenmethode
- ☆ visie op passend onderwijs, aanpak zeer makkelijk lerende kinderen
- ☆ digitaal leren, gekoppeld aan onze methodes
- ☆ leerlijn sociaal emotionele ontwikkeling
- ☆ methode Engels
- ☆ doorontwikkeling Portfolio
- ☆ concretisering werken met doelen en leerlijnen
- ☆ werken in leerteams
- ☆ iSelf, aanpak voor zelfsturend leren
- ☆ visie jonge kind
- ☆ leraar Studiegroep Thomas More
- ☆ brede ontwikkeling
- ☆ doorgaande lijn daltonvaardigheden
- ☆ didactisch handelen
- ☆ buiten leren

Wie, wat, waarom

Wat kom je nu zoal tegen in onze school? Wat lees en zie je in onze publicaties? Wat is nu onze taal, onze visie en missie? Wat zijn onze mantra's, onze waarden, onze manieren. Een kleine opsomming!

- ☆ **we zijn een zelfbewuste school**
- ☆ **een vol hart overstroomt**
- ☆ **daltononderwijs voor kinderen met Lef!**
- ☆ **zelfinzicht, zelfsturing, zelfregulatie**
- ☆ **Golden Circle: why, how, what**
- ☆ **dalton is a 'way of life'**
- ☆ **kwaliteit is meetbaar, merkbaar of zichtbaar**
- ☆ **handelingsgericht, met korte en lange cyclus**
- ☆ **wij handelen vanuit ons pedagogisch concept**
- ☆ **wij leren van en met elkaar**
- ☆ **wij houden van onderzoekend leren**
- ☆ **we werken vanuit de bedoeling**
- ☆ **leren op verschillende manieren, zoals buiten leren, bewegend leren**
- ☆ **samen leren, samen werken en samen leven**
- ☆ **we werken vanuit leerlijnen, met doelen**
- ☆ **we maken ons leren zichtbaar**
- ☆ **een zelfbewust team is de voedingsbodem voor de zelfbewuste leerling**

